

tiv olakšanja bračne rastave ili abortusa, protiv ograničenja broja djece; 6. majke treba da doje svoju djecu; 7. majke neka su zaštićene u svojim pravima; 8. pravo izbora ženskog samo za majke; 9. odgoj nezakonite djece pod nadzorom Crkve.

Završujemo ove retke s uvjerenjem: Neka se Evropa vrati k rimo-katoličkoj Crkvi, kako je u njoj bila prije protestantizma, i odmah će po sebi pasti ovo pitanje smrti, koja ju inače neminovno čeka.

A. S.

Bijelo roblje

U starom je Rimu Cestitas Tigellinus postao silnim bogatašem, jer je u tom gradu podržavao »lupanar« i slao svoje agente po svem onda poznatom svijetu, da mu nabavljaju »bijelo roblje« za pogane, pune pohote. Solon je takove lupanare proglasio državnim monopolom, da odatle dobiju novaca za državnu kasu. Nije bolje bilo ni kod pogana babilonske, perzijske, egipatske kulture. A danas? Ostalo je to poganstvo i danas u uporabi. I danas vrijedi riječ sv. Pavla, kojom je on opisao sramotu poganskih Rimljana: »Govoreći da su mudri, postadoše lude. I zamijeniše slavu besmrtnoga Boga slikama smrtnoga čovjeka i ptica i četveronožaca i gmazova. Zato ih predade Bog pohotama srdaca njihovih u nečistoći, da sramote tjelesa svoja među sobom samima« (Rim. 1, 22—24).

To je nedična stranica i moderne, dakako nekršćanske kulture. Posred naših gradova postoje trgovišta, na kojima se kupuju i prodaju žive djevojke; po kavanama se bane zakupnici bijelog roblja; brojne karike posrednika podržavaju tajne niti prema »kolegama« izvan države. To je prava epidemija, koja se zove »auri sacra fames« (strastvena želja za novcem), koja se ne žaca ni najodvratnijih sredstava, te noćama gazi svako ljudsko dostojanstvo.

A. de Werth je objelodanio porazne činjenice na temelju podataka, što ih je »Savez naroda« sabrao ovih zadnjih godina po svojim emisarima; objelodanio ih je u svom djelu »Die neuesten Forschungsergebnisse über den internationalen Mädchenhandel u. die Prostitution« (M. Gladbach, Volksverein). Te su činjenice strašne i udaraju, da tako rečemo, po licu svu našu kulturu. Ta da se u Evropi pojavi guba, što ne bi učinili medicinski fakulteti i vlade, da je što prije zatru i nestane te bolesti na našem kontinentu! I ipak je prostitucija i trgovanje bijelim robljem gore negoli ma koja guba. I sam »Savez naroda« priznaje, da je ovo pitanje na sramotu svoj našoj visokoj kulturi.

Ogledajmo najprije nekoje činjenice i onda sredstva, kojim bi se tome zlu moglo doskočiti. Ovdje ne ćemo govoriti o nemoralu i svim zlim posljedicama prostitucije. To bi nas predaleko odvelo. Tko to želi upoznati, neka uzme najnovije izdanje A. Pavišića D. I. »Il cancro sociale«. Mi ćemo ovdje imati pred očima više socijalnu stranu trgovanja s bijelim robljem.

I. Jadne ropkinje.

a) R a z n i o b l i c i.

Računaju, da u Berlinu imade do 6.000 kod policije upisanih prostitutki i 12.000 tajnih; u Hamburgu 8.200. Pariz je imao g. 1923. 4.300 upisanih bludnica i 25.000 tajnih. Odakle su te djevojke?

Brazilska je vlada izjavila »Savezu naroda«, da je 80% prostitutki izvana došlo. U Buenos Airesu je 4.500 tuđinki, u Meksiku 50—60%. Sjeverne su američke države g. 1924. zabranile ulaz 163 prostitutkinjama, a od toga ih je bilo iz Meksika 68, iz Engleske 29, iz Francuske 16, 10 iz Irske, 8 iz Škotske. U Aleksandriju su prispjele g. 1923. 474 strane djevojke. Najviše traže tuđinske djevojke: Tunis, Algir, Tripolis, Egipat, Argentina, Brazil, Kuba, Uruguay i Meksiko.

Garnizonska mjesta najviše podupiru bordele, te kako se garnizoni premještaju, tako i bordeli sele. Ima i sezonska trgovina ovog bijelog roblja. Tako n. pr. Egipat za 4 zimska mjeseca; drugdje opet poznaju doba turistâ, kongresâ i sl. Bordeli su one kuće, koje omogućuju ovu trgovinu. Njima pomažu i kazalištâ stalnog pravca, nekoji klubovi, kabareti, barovi, gostione, lokali golih plesova. U Francuskoj, Grčkoj, Ugarskoj, Austriji, Poljskoj, Rumunjskoj, Turskoj, Italiji i Španjolskoj postoje prava sajmišta, na kojima se djevojke kupuje.

Redoviti je oblik trgovine takav: Netko sagradi ili unajmi zgradu za bordel, drugome taj obrt unajmi i imade tako svoju rentu. Unajmitelj mora imati posrednike, koji skrbe za svježu robu. Većina je prostitutki žrtva posjednika bordela, pa jedna prostitutka jedva dobije nužno za hranjenje i odijelo, a sve drugo mora dati posjedniku lokala. Tako je u Tunisu izjavio takav posjednik, da redovito šalje svoje posrednike u Siciliju, da kupe djevojke, jer su tu roditelji siromašni i jedva dočekaju da se tako riješe svojih kćeri ma uz kojigod uvjet. I u Litvi su prostitutke obično iz narodnosne manjine, jer je ova siromašna.

Dakako da su mnoge djevojke same krive, što su se dale na taj način življenja. Tu je uzrok ženska oholost, sklonost prema kićenju i želja za pustolovinama. Posrednici brzo uđu u trag tim sklonostima i lako ih otmu njihovim obiteljima pod tisuću izlika. Najobičnije je, da se siromašne neiskusne djevojke dadu zavarati luđim obećanjem ženidbe. Posrednici se predstave, finih su maniri, troše novac obilato, pa roditelji povjeruju, da je po njihovu kćer

došao bogati Amerikanac, te puste svoju kćer da sa strancem ode u Ameriku i ondje se vjenča. Ti roditelji žive u dobroj vjeri dulje vremena, jer od kćeri primaju i novaca.

Sada sele u Ameriku i drugamo skupine »umjetnica«, a redovito nije drugo negoli cimer, da mogu slobodno putovati. Jednom je jedna takova skupina 10—15 njemačkih djevojaka stigla u Atenu; tamo ih je dovela jedna gospođa, koja ih je izmamila iz Njemačke pod naslovom »skupina umjetnicâ«, koje će svoj kruh zaslužiti pjevanjem njemačkih pjesama i svojim orhestrom. No imale su što da vide. Ta gospođa pozove muškarce u stan i nastavi tu besramnu orgiju i djevojkama reče: »Ovako se radi«. Jasno je da jadne djevojke tako postanu brzo žrtvom ljudske pohote.

U nekim se novinama može i to čitati, kako se pozivlju djevojke neka bi nastupile kao plesačice ili umjetnice i u tu se svrhu obrate na označenu adresu. Tu ih pauk-posrednik odmah ulovi i odvede, kamo želi. Za dokumente se dakako sam pobrine.

Agenti su »Saveza naroda« doznali, da je 10% prostitutki nepunoljetno, u Portugalskoj čak 40%. Oni su iznijeli na Saveznoj anketi, da redovito te jadne žrtve dobiju od zakupnika bordela odijelo i hranu, ali im se sve to dvostruko i trostruko zaračunaje; te jadne djevojke moraju uz skupe kamate vratiti i novac za put, što im ga je taj zakupnik uzajmio.

b) Trgovci bijelog roblja i njihovi pomoćnici.

Trgovinom se bijelog roblja bave muškarci i žene; obično su stranci, da lakše mogu izbjeći policiji. Argentinska je policija izjavila, da imade popis s fotografijama i otiskom prstiju do 500 osoba tih trgovaca. U Grčkoj policija vodi evidenciju vrhu 60 takovih trgovaca i njihovih pomoćnika. U Španjolskoj postoji organizacija (Vigo, Santander, Barcelona), na koju se ti trgovci obrate. I egipatska je vlada izjavila, da i u onoj zemlji postoji organizacija, koja snabdijeva bordele novim osobama. Pomoćnici posjednika bordela dočekaju djevojke u lukama, te ih dalje opremaju prema potražbi tih posjednika. Trgovci ovog roblja šalju te djevojke u Pariz i Marseillu; to su im dva sabirališta i odatle ih dalje šalju prema narudžbi. I Varšava je tako sabiralište, te onamo putuju trgovci bijelog roblja čak iz Argentine, Kube, Meksika. I Bukarešt je također sabiralište, te onamo putuju trgovci, da izaberu »robu« za Pariz, Buenos Aires, Egipat, Carigrad.

Agenti ovih trgovaca imadu i svoj brzojavni jezik. Tako jave: »Dočekajte na postaji dva radnika«, kada šalju dvije prostitutke.

Kako trgovci svinjâ ili konjâ imadu svoj novinski dio, u kojem se redovito javlja, koliko gdje imade svinja ili konja na vašaru i koja je cijena, tako n. pr. u Parizu izlazi posebni tajni list, koji izvješćuje trgovce bijelog roblja, na kojem sajmištu i gdje mogu dobiti uz koju cijenu to roblje.

Trgovaca bijelog roblja imade više kategorija. **Veletržac** je bogataš, koji imade čitave prostitutke četvrti grada i bordele. Te bordele i kuće on izdade **zakupnicima**. Postoje i **svodnici**, koji

imadu više djevojaka, koje rade na njihovu korist. **Posrednici** se brinu za transport i da dovedu nove žrtve. Oko ovih osoba kruži čitav niz tamnih i loših osoba, koji pomažu čitav taj posao. Jedan se veletržac hvastao, da svake godine bez muke zasluži do 14.000 dolara ili oko 800.000 dinara. Posrednici putuju kao agenti parli-merija, toaleta i nude to djevojkama, dok ne navedu na odlazak iz domovine. I svodnici imadu isti način. Zakupnici ili zakupnice se bave i najogavnijim nuzzaradama. Takove osobe nabave višim krugovima metrese i sl. Jedna je takova zakupnica svojim bogatijim posjetiteljima svaki put javila, kada će doći skup stranih djevojaka. Ona je te djevojke dala dovesti u hotel i tu su bogatiji ljudi odabirali kao na vašaru svoje nove metrese. Jedan je svodbenik za vojnih manevra u Panami zaslužio 224 tisuće dinara. Desna su ruka tih svodnika upravitelji kabareta ili noćnih lokala.

Kako ide sa transportima?

Gotovo svaki parobrod, koji vozi putnike u južnu Ameriku, nosi i do tri svodnika s njihovim žrtvama. Černovice su poznati grad kao stjecište, odakle onda putevi vode u Tursku, Grčku i gornju Afriku. Svodnici znadu izbjeći svakom zakonu i očima policije. Njima dobro dolazi mito i tamna noć, pa prelaze preko granice, gdje su sigurniji. Lučka je policija u Aleksandriji pred par godina uhvatila 186 osoba bez putnice. Kako su mogle te djevojke amo doći čak iz Njemačke i Poljske? Novac sve omogućiti. Krivotvorene su putnice obična stvar.

II. Protivumjere.

a) Trgovina je s bijelim robljem ružna i velika pogibelj za toliko obitelji i djevojke. Ipak imade ljudi, koji to mirno gledaju i vele: Bez te trgovine ne bi mogli opstojati bordeli, a kada ne bi bilo tih kuća uvukla bi se prostitucija i u krugove poštenih ljudi i time bi uzdrmala moral čitavog naroda. To ne stoji. Izolirajte bordele kako hoćete, oni su vazda narodni otrov, koji se širi do u obitelji. Oni su prava pogibelj za javno čudoređe. Bordeli podupiru razuzdanost najgore vrsti. Te su kuće rasadišta sifilisa, a ta se bolest javlja kao narodna bolest u nekim krajevima; liječnička je kontrola tu od male pomoći i samo potiče lakomne osobe na životinjski život. Javne kuće dakle valja zatvoriti. Ako će koje zlo radi toga nastati, bit će vazda manje zlo.

b) Kulturni su narodi upravo u ime kulture dokinuli trgovinu crnog roblja; uništili su to iza dugih borba. Naprotiv umnažanje tvornica, otvaranje novih putova, izum novih prometnih sredstava kao da još više povećaju trgovanje s bijelim robljem. Narodi, ma kako visoke kulture i bili, još nijesu svijesni, koliko se zlo u tome nalazi i kakova opasnost prijeti za nedaleku budućnost. Uzalud su mnogi romancijeri i socijolozi ustali protiv ove sramote.

U novije doba nešto kreće na bolje cijela ta stvar. Tako je već g. 1882. engleska vlada zabranila i u d a r i l a t e š k e k a z n e

kod svakog transporta djevojaka ispod 21. godine. U Londonu je čak g. 1899. održan prvi internacionalni kongres protiv trgovine s bijelim robljem. Tu je učestvovala Amerika s 11 evropskih država. Iza tog je kongresa održana i službena konferencija u Parizu g. 1902. Države su usvojile neke stroge mjere, pa su uvele jaču policijsku kontrolu u lukama i na parobrodima, te povraćaju u domovinu sumnjive djevojke. Njemačka je g. 1902. imala dva kongresa protiv trgovine s bijelim robljem: jedan u Berlinu, drugi u Frankfurtu na M. Napokon je u gg. 1904. i 1910. došlo do internacionalnih utanačenja, koja su nadopunjena g. 1921. u Ženevi. Ženevsku konvenciju ratificirale su 33 države. Po toj konvenciji policija je dužna da zapriječi svaku trgovinu s bijelim robljem i djevojke povрати svojim kućama. Jednako je kažnjivo djelo, ako netko i uz pristajanje dotične osobe nepunoljetnu djevojku ili ženu skloni na iseljenje ili je opremi izvan domovine ili u bordel, a punoljetnu osobu prevari, silimice ili prijetnjom ili ma kojim načinom zaveđe ili pošalje izvan domovine. Njemačka je država uvela na svojim putničkim parobrodima ženske osobe, koje su tu čuvarice, bolničarke, te se osobito zauzimlju za djevojke i žene. Po njemačkom zakonu 14. 2. 1924. djevojke ispod 18. godina ne smiju odseliti bez dozvole roditelja ili njihovih zamjenika. »Savez naroda« sprema sada još jače mjere protiv trgovine s bijelim robljem.

c) No državna borba kao obično ne će biti dovoljna. U pomoć valja da priskoči i privatna inicijativa. Bogu hvala, postoje u Njemačkoj, Francuskoj, u Sloveniji i drugdje »konfesionalne misije« na kolodvorima, te Obrambena djevojačka društva. Mnogo pomažu i Omladinska udruženja, kongregacije, jer svoje članice čuvaju od zablude i pogibeljnih mešetara. Predsjednik je Riss g. 1928. na sastanku »Caritas internationalis« u Bazelu pozvao, neka bi sva katolička udruženja stupila u zajednički dogovor i skupa se pomagala. I to bi zacijelo donijelo lijepi plod. A. P.

UREDNIŠTVO
ZAGREB
"SVETA"

